

Ministerie van Financiën

(Via www.internetconsultatie.nl)

Amsterdam, 2 februari 2026

L.S.,

Betaalvereniging Nederland ('BvN'), de Nederlandse Vereniging van Banken ('NVB') en de betrokken leden* (hierna tezamen: 'wij') hebben met belangstelling kennisgenomen van de internetconsultatie 'Implementatiebesluit herziene richtlijn consumentenkrediet' van 22 december 2025.

Wij maken graag van de gelegenheid gebruik om een reactie te geven voor zover het Implementatiebesluit betrekking heeft op deferred debitkaarten ('betaalkaarten met uitgestelde betaling'), geoorloofde debetstand ('roodstand') en aanverwante onderwerpen.

Onze reactie treft u aan in [Bijlage 1](#). Aansluitend treft u een separaat [Addendum](#) aan over onze zienswijze op het Provisiegebod/-verbod zoals geconsulteerd in het consultatiedocument 'Noodzakelijkheid en wenselijkheid aanpassing provisiegebod bij consumentenkrediet'.

Voor het leesgemak hebben wij de beide reacties samengevoegd.

Uiteraard zijn wij bereid onze reacties mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

** Betrokken leden betreft ABN AMRO, American Express, ICS, ING Bank en Rabobank.*

Enkele van deze organisaties zullen mogelijk ook individueel reageren op de consultatie.

Bijlage 1: Reactie BvN en NVB op het Implementatiebesluit herziene richtlijn consumentenkrediet

Inhoudsopgave

Inhoud

Bijlage 1: Reactie BvN en NVB op het Implementatiebesluit herziene richtlijn consumentenkrediet	2
Samenvatting	3
I. Inleiding en achtergrond	5
II. Toegestane kosten van de deferred debitkaart	6
III. Proportionaliteit en jaarlijkse kredietwaardigheidsstoets	8
Artikel 113 BGfo: Open norm proportionaliteit	8
Artikel 114 BGfo: BKR-check	9
Artikel 114a BGfo: jaarlijkse hertoets	9
Artikel 114b BGfo: geautomatiseerde besluitvorming	10
IV. Overige zaken	12
Bijlage D	12
Berekenen JKP en totaal te betalen bedrag	12
Koppelverkoop	12
Productinterventiemogelijkheden AFM	13
V. Implementatietijd	14
Addendum: Reactie op consultatiedocument 'Noodzakelijkheid en wenselijkheid aanpassing provisiegebod bij consumentenkrediet'	15

Samenvatting

We waarderen dat het besluit rekening houdt met de kenmerken en beperkte risico's van de deferred debitkaart en roodstand, maar merken ook op dat enkele voorstellen de betaalbaarheid en toegankelijkheid aanzienlijk kunnen beïnvloeden.

Wij vragen daarom om aanpassingen in het implementatiebesluit, waaronder verduidelijking van de toegestane kosten, de jaarlijkse kredietwaardigheidstoets, verificatie, geautomatiseerde besluitvorming, koppelverkoopregels, provisiegebod en de implementatietermijn.

Verduidelijking toegestane kosten

De voorgestelde definitie van artikel 1.4 onder i Besluit kredietvergoeding (Bk) is te beperkt. Belangrijke gebruikelijke kosten zoals wisselkoersopslag en een aantal gangbare kosten in het betalingsverkeer zoals additionele passen, pasvervanging en papieren rekeningafschrift ontbreken. Verder wordt niet vermeld dat girale overboekingen ook uitgevoerd kunnen worden naar andere rekeningen dan een betaalrekening, een deferred debitkaart of wallet. Ook ontbreekt een inflatiecorrectie op het maximale jaarlijkse tarief van 60 euro. Kunt u verder verduidelijken dat artikelen 2a lid 2, 6a en 12 Bk niet gelden voor roodstand.

Kredietwaardigheidstoets

De sector ondersteunt het proportionaliteitsbeginsel bij de kredietwaardigheidstoets en de verificatie. Ons verzoek is om het gebruik van bankafschriften en transactiegegevens voor de verificatie expliciet toe te staan, uiteraard met in achtname van passende waarborgen voor privacybescherming.

Jaarlijkse hertoets

Artikel 114a BGfo bevat een verplichte jaarlijkse kredietwaardigheidstoets voor doorlopende kredieten, waaronder deferred debitkaarten en vermoedelijk ook roodstand. Wij constateren dat er geen duidelijke grondslag in de richtlijn aanwezig is voor deze jaarlijkse hertoets. Daarnaast achten wij de jaarlijkse toets disproportioneel gelet op het beperkte risicoprofiel van deze producten en de aanzienlijke negatieve gevolgen voor aanbieders en consumenten, zoals extra administratieve lasten, privacyvraagstukken en mogelijke nadelige effecten zoals onverwachte limietverlagingen voor consumenten. Vanuit de sector wordt verzocht het betreffende artikel te laten vervallen.

BKR-check en kredietregistratie

Volgens artikel 114 BGfo is een BKR-toets vereist voor elke kredietovereenkomst, ongeacht het bedrag van de lening. De sector geeft aan dat het ontbreken van een verplichte registratie voor kredieten onder de €250 als een gemis wordt ervaren. Dit maakt het mogelijk om meerdere kleinere leningen te nemen, waardoor het risico op overkreditering blijft bestaan.

Wij verzoeken om bij de Wet stelsel kredietregistratie per 20 november 2026 geen ondergrens te hanteren voor de registratie van nieuwe contracten.

Geautomatiseerde besluitvorming

De sector vraagt om in artikel 114b BGfo expliciet op te nemen dat volledig geautomatiseerde besluitvorming is toegestaan bij de kredietwaardigheidsbeoordeling en kredietacceptatie mits sprake is van passende waarborgen, met verwijzing naar artikel 22 AVG. Ook verzoeken wij u om te verduidelijken dat bedrijfs- en concurrentiegevoelige informatie (zoals modellen en variabelenweging) niet openbaar gemaakt hoeft te worden.

Koppelverkoop

Wij verzoeken uitdrukkelijk om bevestiging dat groepsverzekeringen die aan een kaart zijn gekoppeld, en worden afgesloten door de kaartuitgever binnen de toegestane kosten, toegestaan blijven en niet als verboden koppelverkoop worden gezien. Daarnaast verzoeken wij om opheldering over hoe de regels over koppelverkoop zich verhouden tot het verbod op IBAN-discriminatie zoals vastgelegd in de SEPA-verordening.

Productinterventiemogelijkheden en toezicht

Wij vragen om meer uitleg over criteria en factoren die leiden tot productinterventies door de AFM, om onzekerheid over toezichtrisico's te verminderen en innovatie niet onnodig te beperken.

Vertragingsvergoeding

Wij verzoeken om het maximaal toegestane bedrag voor aanmaningskosten en vertragingsvergoedingen aan te passen en een percentage van het uitstaande bedrag toe te staan, met een maximum van de wettelijke rente.

Implementatietermijn en praktische zorgen

Wij begrijpen dat het wetsvoorstel urgent is, maar maken ons zorgen over de korte implementatietermijn van minder dan een jaar. Veel belangrijke aspecten zijn bovendien nog niet duidelijk, waardoor het risico ontstaat dat de uitvoering niet aan de regelgeving voldoet. Daarom is er minstens een jaar nodig voor de implementatie, met heldere richtlijnen. Door de opgebouwde vertraging is tijdige invoering nu niet meer haalbaar.

I. Inleiding en achtergrond

Meer dan 40% van de volwassen Nederlanders gebruikt een creditcard in de vorm van een 'deferred debitkaart'¹. Bestedingen worden binnen 30 dagen, zonder rente, in één keer terugbetaald. De deferred debitkaart biedt wereldwijd betaalgemak en een uitgestelde (terug)betaling, zonder langdurig kredietrisico.

De deferred debitkaart viel tot nu toe buiten de consumentenbeschermingsregels voor consumentenkrediet, zolang het krediet binnen drie maanden werd terugbetaald en de kosten minimaal waren. Toch werd de deferred debitkaart alleen verstrekt na een proportionele kredietwaardigheidstoets. De deferred debitkaart is namelijk veilig en verantwoord, met een hoge mate van consumentenbescherming en lage kosten. Meer dan zes miljoen Nederlanders² gebruiken de deferred debitkaart vooral voor vliegtickets, hotelreserveringen, autoverhuur en online aankopen.

De verplichte maandelijkse aflossing maakt dit een van de meest veilige kredietvormen, mede door de proportionele kredietwaardigheidstoets bij aanvraag, de al bestaande doorlopende monitoring, vroeg signalering en het niet verstrekken van de deferred debitkaart aan minderjarigen³.

Bij een zeer laag aantal van de gebruikers ontstaan structurele betalingsproblemen.

In onze [eerdere reactie](#) op het CCDII-wetsvoorstel benadrukten wij de grote zorgen over de Nederlandse aanpak, nu Nederland als een van de weinige lidstaten, geen gebruik maakt van de lidstaattoptie⁴. Dit leidt er o.a. toe dat aanbieders van deferred debitkaarten in de Nederlandse markt meer uitdagingen hebben op het gebied van de implementatie.

Hoewel de sector deels gerustgesteld is door de recente voorstellen, blijven nieuwe verplichtingen een grote invloed hebben op de betaalbaarheid en toegankelijkheid van deferred debitkaarten voor veel consumenten.

Wij lichten onze reacties in de volgende pagina's in detail toe.

¹ In de periode 2018-2020 werden er ongeveer 6,3 miljoen creditcards in Nederland verspreid, waarvan de overgrote meerderheid deferred debitkaarten zijn. Bron: Bereikbaarheidsmonitor 2021, Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB), De Nederlandsche Bank (DNB).

² Bron: Bereikbaarheidsmonitor 2021, Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB), De Nederlandsche Bank (DNB).

³ Zie ook de [eerdere consultatiereactie](#) van de NVB en BvN.

⁴ Voor zover wij weten maken België, Frankrijk, Italië en Spanje wel gebruik van de lidstaattoptie. Oostenrijk hoogstwaarschijnlijk.

II. Toegestane kosten van de deferred debitkaart

Het voorstel verbetert het huidige Besluit Kredietvergoeding ('Bk') door duidelijk te maken dat ook de kosten voor betaaldiensten en andere kaartfuncties naast kredietverlening, mogen worden gerekend. Het benadrukt dat deferred debitkaarten zowel krediet- als betaaldiensten bieden, waarvoor afzonderlijke kosten mogelijk zijn.

In de Nota van Toelichting wordt terecht opgemerkt dat in de markt voor deferred debitkaarten, diverse vergoedingen gebruikelijk zijn, namelijk:

- Een vaste kaartbijdrage.
- De kosten voor bepaalde transacties.
- Optionele aanvullingen op het krediet.

Hoewel de nieuwe voorgestelde artikelen 1.4i en 6a Bk ruimte bieden om onder voorwaarden overboekings- en opnamevergoedingen in rekening te brengen, ontbreekt een belangrijke en gebruikelijke vergoeding, namelijk de wisselkoersopslag bij transacties in vreemde valuta.

Ook ontbreken in de definitie van 1.4i van het Bk, naast de daar genoemde kosten, enkele gangbare kosten in het betalingsverkeer, zoals kosten voor een additionele pas, kosten voor pasvervanging en kosten voor (extra) papieren rekeningafschriften.

In de Nota van Toelichting wordt op pagina 38 bepaald dat de vergoeding wordt gelimiteerd tot de in artikel 6a opgenomen vergoedingen; een maximaal bedrag per kalenderjaar en een overboekings- en opnamevergoeding. Hierdoor zouden belangrijke kosten die niet voortkomen uit de kredietverlening, maar uit de betaalfunctionaliteit van de deferred debitkaart en die bovendien voortvloeien uit het handelen van de klant, niet langer in rekening kunnen worden gebracht.

De huidige definitie van artikel 1.4i Bk biedt daarnaast alleen de mogelijkheid geld over te boeken naar een betaalrekening. Girale overboekingen naar andere rekeningen - zoals een rekening bij een cryptoaanbieder of een beleggingsplatform - een deferred debitkaart of zogenoemde 'wallets' lijken daar niet onder te vallen.

Wij verzoeken u om de definitie van artikel 1.4i Bk aan te passen door:

- ***In de definitie de ontbrekende, gebruikelijke kosten expliciet op te nemen:***
 - ***zoals wisselkoersopslag bij transacties in vreemde valuta en kosten voor een additionele pas, kosten voor pasvervanging en kosten voor (extra) papieren rekeningafschriften.***
- ***Aan de definitie toe te voegen dat giraal geld ook kan worden overgeboekt naar andere rekeningen dan een betaalrekening, een deferred debitkaart en een zogenoemde wallet.***

In de Nota van Toelichting wordt daarnaast verwezen naar 'onbetekenende kosten' en is gekozen voor de introductie van een maximumtarief. De AFM heeft in 2024 haar eerdere guidance van 50 euro voor onbetekenende kosten juist losgelaten en aan de markt overgelaten. Het voorgestelde maximum van 60 euro per kalenderjaar, naast de overboekings- en opnamevergoedingen, sluit op dit moment nog aan bij het huidige prijsniveau voor een basiskaart, maar zal door inflatie binnen enkele jaren ontoereikend worden om het product rendabel aan te blijven bieden.

Wij verzoeken u om expliciet een inflatiecorrectie in het Bk op te nemen, waardoor het maximumbedrag jaarlijks per 1 januari van rechtswege wordt gewijzigd met een (door de Minister van Financiën) vast te stellen percentage, overeenkomstig de consumentenprijsindex zoals berekend door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Als alternatief kan worden overwogen om het genoemde bedrag uiterlijk elke vijf jaar na inwerkingtreding te evalueren.

In artikel 2a lid 2 Bk zijn drie voorwaarden opgenomen, waaraan een kredietgever die doorlopend krediet aanbiedt waarmee uitstel van betaling kan worden verleend, moet voldoen om de vergoedingen die zijn opgenomen in artikel 6a Bk in rekening te mogen brengen.

De eerste voorwaarde is dat de vergoedingen zonder welke de kredietovereenkomst niet kan worden afgesloten of de krediet som niet kan worden opgenomen gelijk zijn voor alle kredietnemers van de kredietgever. Deze voorwaarde houdt een onwenselijke beperking in van de beleidsvrijheid die aanbieders hebben om hun eigen prijsbeleid te bepalen binnen de wettelijke kaders. In artikel 6a Bk zijn al maximale vergoedingen opgenomen. Verder is het onduidelijk hoe deze voorwaarde precies ingevuld moet worden en of het bijvoorbeeld niet meer is toegestaan om klantgroepen (tijdelijke) kortingen aan te bieden.

De derde voorwaarde is dat het krediet minimaal 1 keer per maand moet worden afgelost. Hieruit lijkt te volgen dat het artikel niet van toepassing is op de geoorloofde debetstand (roodstand) waarbij de klant in de meeste gevallen eens in de 3 maanden een positief saldo moet aanhouden. Als er sprake is van een geoorloofde debetstand waarbij de klant elke maand moet terugbetalen zou het artikel wel van toepassing zijn. Dit is volgens ons niet wenselijk en wij verzoeken u daarom om te verduidelijken dat dit artikel niet geldt voor de geoorloofde debetstand (roodstand).

Wij verzoeken u om de voorwaarde in artikel 2a lid 2 sub a Bk te laten vervallen en om expliciet in het Bk op te nemen dat de artikelen 2a, 6a en 12 Bk niet van toepassing zijn op de geoorloofde roodstand.

Vertragsvergoeding

Artikel 12 Bk stelt een limiet van EUR 60 per jaar aan herinneringskosten. Het is echter belangrijk dat er ruimte is voor een redelijke prikkel om achterstanden te voldoen, al naar gelang de hoogte van het openstaande bedrag.

Wij stellen voor om de maximale vertragsvergoeding per kredietnemer uit twee componenten te laten bestaan:

1. Een maximaal bedrag per aanmaning in combinatie met een maximum per kalenderjaar (hier voorziet het voorgestelde artikel 12 Bk al in); en
2. Een percentage van het uitstaande bedrag (hier voorziet artikel 12 Bk nog niet in) met als maximum de wettelijke rente.

Wij stellen voor onderdeel (1) te laten aansluiten bij artikel 12 Bk, en maximaal 15 euro per aanmaning en 45 euro per kalenderjaar toe te staan in combinatie met de mogelijkheid om een percentage van het uitstaande bedrag te rekenen met als maximum de wettelijke rente.

III. Proportionaliteit en jaarlijkse kredietwaardigheidstoets

Artikel 113 BGfo: Open norm proportionaliteit

Het is positief dat de wetgever het proportionaliteitsbeginsel bij de kredietwaardigheidstoets heeft vastgelegd in artikel 4:34 Wft, zoals door ons was verzocht in de consultatiereacties⁵.

Artikel 113 BGfo stelt een open norm voor voor verificatie en vereist een proportionele toetsing die afhangt van het krediettype.

Bij het invullen van open normen voor de kredietwaardigheidstoets en verificatie bestaat bij te veel uitvragen of verificatie, het risico op schending van de AVG. Met name het beginsel van minimale gegevensverwerking (Artikel 5 van de AVG), met mogelijke handhaving door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

De AP heeft zich herhaaldelijk kritisch uitgesproken over het gebruik van integrale rekeningafschriften voor kredietwaardigheidstoetsing. Hierdoor ontstaat voor aanbieders een bijna onmogelijke opgave: de AFM verwacht een vergaande toets om overkreditering te voorkomen, terwijl de AP verlangt dat zo min mogelijk persoonsgegevens worden verwerkt.

Wij verzoeken u om expliciet aan artikel 113 BGfo toe te voegen dat voor de verificatie gebruik gemaakt kan worden van bankafschriften en/of transactiegegevens.

Als dit niet expliciet in het BGfo is opgenomen blijft onduidelijk of dit is toegestaan. Het is vanuit consumentenbescherming noodzakelijk om de informatie te kunnen verifiëren aan de hand van betrouwbare bronnen, zoals bankafschriften. Uiteraard is het van belang dat ook de bescherming van persoonsgegevens wordt gewaarborgd. De kredietverstrekker moet passende organisatorische en technische maatregelen nemen waardoor wordt gewaarborgd dat alleen de relevante informatie wordt gebruikt. Op deze manier kan ook worden gewaarborgd dat geen bijzondere persoonsgegevens worden gebruikt bij de beoordeling van de kredietwaardigheid, zodat wordt voldaan aan artikel 4:34a lid 2 sub b Wft.

Het wordt voor aanbieders een uitdaging om voor producten zoals roodstand en deferred debitkaarten een proportionele beoordeling van de betaalbaarheid uit te voeren. Dit is in het bijzonder relevant wanneer er sprake is van beperkte kredietlimieten die doorgaans binnen korte tijd worden afgelost.

Wij zien hier een spanningsveld met de visie van toezichthouders en de eventuele totstandkoming van een gezamenlijke gedragscode gelet op het bovenstaande.

Wij verzoeken u om in de Nota van Toelichting op te nemen dat het aan de aanbieders is om een balans te vinden tussen deze verschillende uitgangspunten in relatie tot proportionaliteitsfactoren. Bijvoorbeeld door expliciet aan artikel 113 BGfo toe te voegen dat voor de verificatie gebruik gemaakt kan worden van bankafschriften en/of transactiegegevens.

⁵ [Eerdere reactie](#) van de NVB en BvN

Artikel 114 BGfo: BKR-check

Artikel 114 BGfo verplicht aanbieders om vóór elke kredietovereenkomst een BKR-toets uit te voeren, ongeacht de hoogte van het krediet. Aanbieders van roodstand, deferred debitkaarten en traditionele kredieten steunen deze aanscherping. Wij betreuren echter dat de wetgever de BKR-registratieregels zelf onveranderd laat.

Een verplichte BKR-check verbetert de kredietbeoordeling alleen als alle kredieten zichtbaar zijn. Omdat kleine leningen onder 250 euro niet verplicht geregistreerd worden, kunnen consumenten deze blijven 'stapelen' en blijft het risico op overkreditering bestaan.

Wij verzoeken u om bij de 'Wet stelsel kredietregistratie' geen ondergrens te hanteren voor positieve registratie van nieuwe contracten.

Artikel 114a BGfo: jaarlijkse hertoets

Wij zijn verrast dat een nieuw artikel is opgenomen dat aanbieders verplicht jaarlijks de kredietwaardigheid te toetsen bij een doorlopend krediet. Dit geldt ook als het product een jaar niet is gebruikt en daarna wordt geactiveerd.

Wij vragen ons af op welke wettelijke grondslag deze nieuwe verplichting berust?

Artikel 4:34 Wft kent geen hertoetsingsplicht tijdens de looptijd, behalve bij een significante verhoging van de krediet som of bij het aangaan van een nieuw krediet. Een dergelijke verplichting volgt ook niet uit de richtlijn. De richtlijn staat maximale harmonisatie toe, waardoor landen geen verplichte periodieke hertoetsing mogen opleggen tijdens de kredietlooptijd. Het is uit de toelichting duidelijk dat artikel 114a BGfo geldt voor doorlopende kredieten zoals bepaalde kaarten en BNPL, maar hierin staat niet expliciet of het ook geldt voor de geoorloofde debetstand (roodstand).

Bij roodstand moet het uitstaande bedrag binnen één tot drie maanden worden terugbetaald en bij deferred debitkaarten moet het bedrag binnen een maand worden terugbetaald. Een verplichte hertoetsing is daarom niet logisch, omdat het risico beperkt blijft door regelmatige aflossing en controle op achterstanden. Bij een zeer laag aantal van gebruikers van een deferred debitkaarten ontstaan structurele betalingsproblemen, zoals ook door u is erkend in zowel de Memorie van Toelichting alsook de Nota van Toelichting.

De maatregel is daarom niet proportioneel gelet op het beoogde doel en leidt tot grote administratieve lasten voor de sector. Vanuit het perspectief van het privacyrecht is deze jaarlijkse toetsing ook niet wenselijk, omdat hiervoor persoonsgegevens worden verwerkt, terwijl dit gelet op de risico's van het product, niet noodzakelijk is.

Artikel 114a BGfo introduceert een kredietwaardigheidstoets gedurende de looptijd van 'een overeenkomst over doorlopend krediet' (hertoetsing). Het is onduidelijk of deze hertoetsing ook geldt voor roodstand.

Jaarlijkse hertoetsing heeft beperkte meerwaarde

Een verplichte jaarlijkse hertoetsing biedt bovendien beperkte meerwaarde voor consumentenbescherming, maar heeft wel aanzienlijke gevolgen voor de klant. Zo dient de klant jaarlijks informatie en documenten aan te leveren voor deze hertoetsing, zelfs als hij zijn uitstaande saldo steeds tijdig voldoet. Bovendien kan bij deferred debitkaarten een negatieve uitkomst van de hertoetsing zonder enige andere aanleiding leiden tot verlaging van de limiet terwijl de limiet al (deels) is gereserveerd of besteed. Het is goed om hierbij in acht te nemen dat een dergelijke negatieve uitkomst ook het gevolg kan zijn van het uitblijven van een reactie van de consument.

Bovenstaand zou ertoe kunnen leiden dat een consument geen huurauto kan ophalen of geen hotel kan betreden omdat de deferred debitkaart onverwacht is geblokkeerd of de limiet is verlaagd. Dergelijke situaties brengen niet alleen aanzienlijke nadelen met zich mee voor consumenten, maar ook voor winkeliers, verhuurders en acceptanten in het algemeen.

Herhaaldelijke informatieverzoeken zijn storend voor klanten

Klanten ervaren herhaaldelijke informatieverzoeken, zoals bij anti-witwascontroles, als storend vanwege privacy- en frauderisico's. Jaarlijks hertoetsen vergroten de kans op weerstand, klachten en klantverlies en zullen naar verwachting de *response rate* negatief beïnvloeden.

Het is onduidelijk wat er moet gebeuren wanneer een kredietlimiet naar beneden wordt bijgesteld. Voor geoorloofde roodstand en overschrijding schrijft CCDII (artikel 7:63 en 7:70 BW) voor dat de consument minstens 30 dagen voordat de verlaging ingaat wordt geïnformeerd en de mogelijkheid moet krijgen om het verschil tussen het opgenomen bedrag en de verlaagde kredietlimiet, in 12 maandtermijnen terug te betalen.

De verplichtingen met betrekking tot het opvragen van informatie voor de jaarlijkse kredietwaardigheidsstoets en het aanpassen of eventueel blokkeren van de kredietlimiet maken geen deel uit van de huidige kredietovereenkomsten, hetgeen zowel praktische als juridische complicaties met zich meebrengt.

Wij verzoeken u om het voorgestelde artikel 114a BGfo te laten vervallen.

Artikel 114b BGfo: geautomatiseerde besluitvorming

Artikel 114b BGfo implementeert artikel 18 lid 8 CCDII en geeft consumenten het recht op menselijke tussenkomst wanneer de kredietwaardigheidsbeoordeling geautomatiseerd is. De consument moet zijn standpunt kunnen toelichten en een herbeoordeling kunnen vragen. Dit lijkt aan te sluiten bij wat al staat in artikel 22 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming ('AVG'). Dit artikel is bedoeld voor besluiten die geheel geautomatiseerd zijn genomen.

Geautomatiseerde verwerking en de AVG

De richtlijn treft maatregelen ter bescherming van consumenten wanneer sprake is van geautomatiseerde verwerking. Wij verzoeken u om te verduidelijken in artikel 114b BGfo dat het ook is toegestaan dat besluiten over het verlenen van kredieten, en ook de uitvoering van een kredietwaardigheidsstoets geheel geautomatiseerd plaatsvinden.

Artikel 22 van de AVG geeft het recht om niet onderworpen te worden aan een besluit dat uitsluitend op geautomatiseerde verwerking is gebaseerd. Dit artikel voorziet ook een drietal uitzonderingen. Een uitzondering is dat volledig geautomatiseerde besluitvorming mogelijk is als een Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepaling dit toestaat. Deze bepaling moet wel in passende maatregelen ter bescherming van rechten en vrijheden en gerechtvaardigde belangen voorzien.

De maatregelen zijn al opgenomen in het voorstel voor artikel 114b BGfo. Het is essentieel dat in dat artikel naast geautomatiseerde verwerking ook expliciet wordt verwezen naar 'geautomatiseerde besluiten' in de zin van artikel 22 van de AVG.

Duidelijke en begrijpelijke uitleg en de kredietwaardigheidsbeoordeling

Een van de waarborgen in artikel 114b lid 1 sub a BGfo, is dat de klant recht heeft op een duidelijke en begrijpelijke uitleg over de kredietwaardigheidsbeoordeling, met inbegrip van de logica en de risico's met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, evenals het belang en de gevolgen ervan voor de genomen beslissing.

Wij benadrukken echter dat de opbouw van de kredietwaardigheidsbeoordeling – waaronder het model en de weging van variabelen – bedrijfs- en concurrentiegevoelige informatie betreft. Dit zou kunnen leiden tot de inbreuk van 'rechten en vrijheden van anderen' (die van de kredietaanbieders in dit geval) zoals bedoeld in artikel 23 lid 1 onder i van de AVG, welke de mogelijkheid biedt om beperkingen te voorzien op rechten en verplichtingen uit hoofde van de AVG, waaronder transparantie. Openbaarmaking kan bovendien leiden tot manipulatie van het beoordelingsproces door aspirant-kredietnemers, waardoor een onjuiste krediettoekenning niet kan worden uitgesloten.

Wij verzoeken u om te verduidelijken dat het ook mogelijk is dat besluiten over het verlenen van kredieten, en ook de uitvoering van een kredietwaardigheidstoets geheel geautomatiseerd plaatsvinden met een expliciete verwijzing naar artikel 22 van de AVG.

Wij verzoeken u om te verduidelijken dat artikel 114b lid 1 sub a BGfo niet van toepassing is als het bedrijfs-en concurrentiegevoelige informatie betreft, zoals het model en de weging van de variabelen.

IV. Overige zaken

Bijlage D

Bijlage D moet voldoen aan de nieuwe informatievereisten en indeling, passend bij Bijlage I van CCDII. Het JKP wordt berekend volgens Bijlage A BGfo, die aansluit op Bijlage III van CCDII.

Wij vragen hoe deze verplichtingen zich verhouden tot de komende regels uit de DMFSD (op afstand gesloten overeenkomsten over financiële diensten), zoals artikel 263a.

Wij willen graag weten of het herinneren aan het herroepingsrecht (artikel 77c nieuw BGfo) ook van toepassing is op deferred debitkaarten en roodstand op betaalrekeningen, en of dit alleen geldt bij verkoop op afstand.

Wij vragen ook om een verduidelijking of de 'Click-to-Cancel' knop zoals bedoeld in artikel 6: 230oa nieuw BW ook geldt voor kredieten die binnen de reikwijdte van CCDII vallen, nu dit artikel 6: 230oa nieuw BW in artikel 6: 230w lid 2 nieuw BW wordt genoemd en niet duidelijk is hoe deze vermelding in artikel 6: 230w lid 2 BW zich verhoudt tot artikel 6: 230x lid 4 nieuw BW.

Berekenen JKP en totaal te betalen bedrag

In het voorgestelde Bk is opgenomen dat voor kredieten met uitgestelde betaling een vaste vergoeding in rekening mag worden gebracht en een vergoeding voor bepaalde transacties. Wij vragen ons af hoe vergoedingen per transactie moeten worden meegenomen in het berekenen van het JKP en het totaal te betalen bedrag.

Het is wellicht mogelijk om hiervoor hypothesen te gebruiken. Deze zouden dan vastgesteld moeten worden, zodat alle partijen dezelfde hypothesen gebruiken. Wij betwijfelen overigens of het berekenen van het JKP en totaal te betalen bedrag op deze manier iets toevoegen voor de consumenten. Het vergelijken van de vergoedingen geeft meer duidelijkheid.

Wij verzoeken u duidelijkheid te geven over de wijze waarop het JKP en het totaal te betalen bedrag voor deferred debitkaarten moeten worden vastgesteld.

Koppelverkoop

'Verzekeringen' vallen niet onder de voorgestelde wijzigingen van het BGfo en Bk. Eerder gaven we aan dat deferred debitkaarten met een aankoopverzekering goed aansluiten bij de wensen van de markt, vooral omdat een groepsverzekering die op naam van de kaartuitgever staat weinig kost en de consumenten extra bescherming biedt bij het gebruik van de kaart.

Wij maken ons zorgen dat een dergelijke gekoppelde basisverzekering bij een deferred debitkaart niet meer is toegestaan, gezien artikel 7:63a BW en de toelichting hierop.

Wij verzoeken u om duidelijk te maken dat groepsverzekeringen - die door de kaartuitgever zijn afgesloten - niet gezien moeten worden als verboden koppelverkoop, zolang deze niet afzonderlijk worden berekend en de maximumkosten van de kaart niet overschreden worden.

Wij verzoeken u om te bevestigen dat artikel 7:60a lid 2 nieuw BW, voor wat betreft de voorwaarde die koppelverkoop met een betaalrekening toestaat ('...met als doel ... om het krediet terug te betalen, het krediet af te lossen ...'), aangemerkt dient te worden als een lex specialis ten opzichte van het verbod op IBAN-discriminatie zoals bedoeld in artikel 9 van de SEPA-verordening.

Productinterventiemogelijkheden AFM

Artikel 1:77q Wft geeft de AFM onder voorwaarden de bevoegdheid om bepaalde kredieten te verbieden of beperken via productinterventie. Lid 3 laat toe om in een AMvB extra regels te stellen over hoe de criteria voor consumentenbescherming worden beoordeeld. Bij de toelichting op het wetsvoorstel is aangegeven dat deze in het BGfo zullen worden opgenomen. Echter, in het Implementatiebesluit worden in het Bbbfs weliswaar bepalingen beboetbaar gesteld met referte aan de productinterventie, maar meer duidelijkheid over de criteria en factoren die kunnen leiden tot significante reden tot bezorgdheid over de consumentenbescherming, en ook wanneer van dit laatste sprake is, wordt niet gegeven. Dit leidt tot onzekerheid over toezicht risico's voor aanbieders en kan daardoor een beperking tot productontwikkeling en – innovatie met zich meebrengen.

Wij verzoeken u om in overeenstemming met artikel 1:77q lid 3 Wft, om meer uitleg en/of verduidelijking over de criteria en factoren die kunnen zorgen voor een belangrijke reden tot zorg op het gebied van consumentenbescherming.

V. Implementatietijd

Wij waarderen dat het Ministerie van Financiën in de Nota van Toelichting aandacht heeft voor de urgentie van dit wetsvoorstel met betrekking tot de (praktische) implementatie door leden van de Betaalvereniging en de NVB-marktpartijen in het algemeen.

Echter zijn er zorgen over het Implementatiebesluit in haar huidige vorm gezien de wijzigingen die nodig zijn in de bestaande processen om hieraan te kunnen voldoen. In de praktijk zullen partijen slechts enkele maanden - tot november 2026 - hebben om:

- Nieuwe processen te ontwikkelen en in te richten.
- Huidige processen aan te passen.
- IT-aanpassingen in het systeemlandschap te realiseren.

De nationale implementatie heeft al aanzienlijke vertraging opgelopen, daarnaast bestaat nog onzekerheid over diverse essentiële onderdelen, die pas via dit Implementatiebesluit worden ingevuld.

Deze omstandigheden zetten een zorgvuldige implementatie door aanbieders onder grote druk en vergroten het risico op onvolledige of niet-conforme uitvoering op 20 november 2026.

Het is al met al een te korte periode om dusdanige complexe en ingrijpende wijzigingen effectief en efficiënt door te voeren. Wij achten het van groot belang dat er duidelijkheid komt over hoe verwacht wordt dat de sector binnen deze verkorte tijdlijn volledig kan voldoen aan de richtlijn.

Wij zijn ervan overtuigd dat heldere richtlijnen en praktische aanwijzingen essentieel zijn om een compliant en klantvriendelijke implementatie te waarborgen. Daarnaast is voldoende tijd nodig voor een deugdelijke implementatie, van tenminste een jaar, zoals ook in de richtlijn is voorzien. Door de opgebouwde vertraging is tijdige invoering nu niet meer haalbaar.

Addendum: Reactie op consultatiedocument 'Noodzakelijkheid en wenselijkheid aanpassing provisiegebod bij consumentenkrediet'

In onze eerdere reactie op het wetsvoorstel CCDII gaven wij aan dat, als de deferred debitkaart niet langer is vrijgesteld van de Wft, alle bemiddelaars voor deze kaart voortaan een vergunning nodig hebben. Dit geldt niet alleen voor tussenpersonen en uitbestede portefeuilleverleners, maar ook voor softwareaanbieders en partijen die als tussenpersoon deferred debitkaarten distribueren.

Voor deze partijen geldt straks ook het provisiegebod: ze krijgen alleen nog een vergoeding voor tot stand gekomen contracten. Dit systeem past niet bij bemiddelaars die niet als klassieke tussenpersoon werken en niet betrokken zijn tijdens de looptijd van de overeenkomst. Wij verzoeken daarom om meer ruimte voor passende vergoedingen. In onze reactie op de consultatievragen over consumentenkrediet lichten we dit verder toe.

1. Vindt u het wenselijk of noodzakelijk dat de regels over het provisiegebod worden gewijzigd?

Wij vinden dat de provisieregels moeten worden aangepast zodat bemiddelaars een passende vergoeding kunnen afspreken. Wij stellen voor om de AFM een ontheffing te laten verlenen van de provisieregels aan bemiddelaars die meer doen dan enkel NAW(TE)-gegevens doorgeven, maar niet betrokken zijn bij de uitvoering van het krediet. Een alternatief is het aanpassen van artikel 154 en/of 155 BGfo.

a. Zo ja, welke reden(en) kunt u daarbij noemen?

Volgens artikel 154 lid 1 BGfo kunnen bemiddelaars alleen aanspraak maken op provisie voor overeenkomsten die via hun bemiddeling tot stand zijn gekomen. Uit artikel 155 BGfo volgt dat de aanspraak op provisie bestaat gedurende de looptijd van de kredietovereenkomst en een bepaald percentage van het uitstaand saldo is, te bepalen aan de hand van het saldo op de laatste dag van de desbetreffende maand.

Een dergelijke doorlopende vergoeding is niet passend en werkbaar voor partijen die niet een klassieke bemiddelaar zijn en slechts een rol hebben bij de totstandkoming van de overeenkomst. Als deze partijen meer doen dan het enkel doorgeven van NAW(TE)-gegevens, worden zij op grond van de definitie 'bemiddelen' in artikel 1:1 Wft aangemerkt als bemiddelaar, ook al zijn zij bij de verdere uitvoering van de overeenkomst niet betrokken en ligt deze verantwoordelijkheid volledig bij de aanbieder.

Voorbeelden hiervan zijn softwareaanbieders, die enkel bepaalde gegevens van potentiële klanten aan de aanbieder doorgeven en partijen die als tussenpersoon deferred debitkaarten distribueren. Zij hebben geen betrokkenheid gedurende de looptijd van de overeenkomst.

b. Zo ja, welke regels omtrent provisies, waarbij consumentenbescherming voorop blijft staan, bijvoorbeeld doch niet uitsluitend over transparantie, zouden volgens u van meerwaarde zijn?

Het waarborgen van consumentenbescherming bij aanpassing van de provisieregels blijft voor ons essentieel. De voorgestelde wijzigingen beogen uitsluitend om vergoedingen beter af te stemmen op de feitelijke werkzaamheden van de bemiddelaar.

Een mogelijke benadering is het introduceren van een bevoegdheid voor de AFM om individuele ontheffing van de provisieregels over consumptief krediet te verlenen aan bemiddelaars die meer doen dan enkel het doorgeven van NAW(TE)-gegevens, maar niet verder betrokken zijn bij de uitvoering van de kredietovereenkomst tussen

consument en aanbieder. Hiervoor kan worden aangesloten bij de bestaande mogelijkheid tot individuele ontheffing, zoals geregeld in artikel 4:25a lid 2 Wft, dat momenteel als grondslag dient voor serviceorganisaties bij hypotheek. Het verdient aanbeveling dit expliciet in de toelichting bij genoemd artikel op te nemen.

Daarnaast bestaat de optie om in artikel 154 en/of 155 BGfo een uitzondering te creëren voor bemiddelaars die uitsluitend betrokken zijn bij de totstandkoming van de overeenkomst en geen rol vervullen gedurende de looptijd ervan. Ook kan overwogen worden het provisieverbod voor deze categorie aan te passen. Daarmee krijgen partijen de gelegenheid een vergoeding overeen te komen die recht doet aan de aard en omvang van de door de bemiddelaar verrichte werkzaamheden.

i. Zou dit alleen moeten gelden voor kredietvormen van uitgestelde betaling zoals BNPL of consumentenkrediet in den brede?

Een groot aantal deferred debitkaarten wordt in samenwerking met zogenaamde co-branding partners-verstrekt. Deze partners spelen in sommige gevallen enkel een rol bij de totstandkoming van de overeenkomst. Als de deferred debitkaart niet meer is uitgezonderd van de Wft zullen sommige van deze partijen bemiddelaar zijn indien ze meer dan NAW-gegevens doorgeven aan de aanbieder zoals bedoeld in de Wft en moeten de afspraken met deze partijen voldoen aan de provisieregels van artikel 154 en 155 BGfo.

Er zijn echter ook andere partijen, zoals softwareaanbieders, die kunnen worden aangemerkt als bemiddelaar indien ze meer dan de NAW-gegevens doorgeven aan de aanbieder en waaraan een doorlopende provisie moet worden betaald, terwijl zij enkel een rol hebben bij de totstandkoming van de overeenkomst. Deze partijen verlenen diensten aan aanbieders van consumentenkrediet in brede zin. De gewenste aanpassingen zouden dus moeten gelden voor alle vormen van consumentenkrediet.

c. Zo niet (dus indien aanpassing niet wenselijk of noodzakelijk is), zou u dit willen toelichten?

Niet van toepassing.

2. Welke voor- of nadelen ziet u in het mogelijk omdraaien van het provisiegebod naar een provisieverbod?

Wij gaan ervan uit dat wordt bedoeld dat bij een provisieverbod de aanbieder geen enkele provisie meer mag betalen aan de bemiddelaar. De bemiddelaar zal een eventuele vergoeding dan rechtstreeks in rekening brengen bij de consument.

Wij vinden het noodzakelijk dat de provisieregels worden aangepast waardoor partijen een vergoeding overeen kunnen komen die beter aansluit bij de werkzaamheden die de bemiddelaar verricht. Wij vinden een provisieverbod waarbij de aanbieder geen enkele provisie meer mag betalen aan een bemiddelaar en een bemiddelaar een eventuele vergoeding rechtstreeks in rekening brengt bij de klant niet wenselijk om de volgende redenen:

- Het provisiegebod voorkomt perverse prikkels en waarborgt consumentenbescherming.
- Doorlopende beloning van bemiddelaar door aanbieder stimuleert het aanbrengen van verantwoorde klanten; de bemiddelaar ontvangt geen provisie bij betalingsachterstand.
- Bepaalde partijen die worden beschouwd als bemiddelaar, zoals softwareaanbieders, hebben geen enkele relatie met de klant.
- De kosten die dergelijke partijen maken voor het leveren van software zijn niet om te rekenen naar een vergoeding per klant.
- De vergoeding is meestal niet eenmalig, maar periodiek of doorlopend.

- Een fee-model (rechtstreekse vergoeding door klant) leidt mogelijk tot hogere kosten, met name bij oversluiten.
- De transparantie in de markt daalt bij een fee-model; het is voor consumenten lastig om tarieven en modellen goed te vergelijken.

Dit concludeert de reactie van BvN en de NVB op het Implementatiebesluit herziene richtlijn consumentenkrediet.